

Päiväys
19.5.2022

Diaarinumero
H 00054/22

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@govsec.fi
maahanmuutto-osasto.sm@govsec.fi

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö VN/8021/2022-SM-3

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta

Turun hallinto-oikeus esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa:

Hallinto-oikeus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta. Sisäministeriö on pyytänyt ottamaan kantaa erityisesti rajamenettelyn soveltamiseen ilman huoltajaa olevien alaikäisten hakijoiden kohdalla.

Rajamenettelyn soveltamista ilman huoltajaa oleviin alaikäisiin puoltaa hallituksen esityksessä esiin tuotu riski väärinkäytösten lisääntymisestä ja niihin liittyvät käytännön ongelmat oikeuslääketeieteellisten iänmääritysten tekemisessä. Ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten sulkeminen kategorisesti pois rajamenettelyn piiristä voisi tehdä heistä myös muuttoliikettä välineellistävän hybrdivaikuttamisen osalta erityisen käyttökelpoisen ryhmän, millä olisi hyvin valittavia vaikutuksia. Ehdotuksessa on valittu säilöönoton sijasta vähemmän rajoittava liikkumisvapauden rajoittamiseen perustuva malli, minkä lisäksi yksin tulleiden hakijoiden oikeusturvaa parantaa se, että rajamenettelyä sovellettaisiin vain rajoitetusti erityisiä menettelyllisiä takeita tarvitseviin hakijoihin. Hallinto-oikeus pitää perusteltuna rajamenettelyn soveltamisen ulottamista ilman huoltajaa oleviin alaikäisiin. Järjestelmän yhdenmukaisuus puoltaa ilman huoltajaa olevien alaikäisten ohjautumista rajamenettelyyn voimassa olevan ulkomaalaislain mukaisin rajauksin, vaikka esimerkiksi käytännön haasteet voivat tosiasiaassa rajata rajamenettelyn soveltamisen suppeammaksi. Hallinto-oikeus pitää kuitenkin tärkeänä, että ilman huoltajaa olevien alaikäisten tarpeet tulevat asiamukaisesti huomioiduiksi. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että erityisiä menettelyllisiä takeita tarvitsevien hakijoiden tunnistaminen voi nopeassa rajamenettelyssä ja erityisesti etäyhteyden välityksellä tapahtuvissa kuulemisissa olla haastavaa.

Rajamenettelyn soveltamiseen liittyvät aikarajat asettavat omat haasteensa tulkauksen ja oikeudellisen avun saatavuuteen sekä Maahanmuuttoviraston työkuormaan. Tämän vuoksi hallinto-oikeus kannattaa sitä, että hakemusten tutkinta voidaan hoitaa kaikilla Maahanmuuttoviraston turvapaikkayksikön alueilla. Tällöin myös mahdolliset valitukset tulisivat jakautumaan suhteellisen tasaisesti eri turvapaikka-asioita käsitteleviin hallinto-oikeuksiin, mikä mahdollistaa poikkeusoloissa olemassa olevien resurssien laajamittaisen hyödyntämisen.

Esityksessä on kiinnitetty varsin vähän huomiota muutoksenhakuvaiheeseen ja uudistuksen vaikutuksiin tuomioistuimiin. Esityksen mukaan vaikutukset ovat vähäisiä. Kuitenkin hakijamäärien mahdollisesti kasvaessa olisivat vaikutukset hallinto-oikeuksien toimintaan merkittäviä. Tulee pitää huolta siitä, että hallinto-oikeuksien resurssit ovat riittävät turvaamaan sujuvan muutoksenhaun myös poikkeusoloissa.

Lausunnon ovat valmistelleet hallinto-oikeustuomarit Kristian Hellman, Ville Härmä Sofia Laaksonen ja Sampo Löf-Rezessy.

Seija Kaijanen
Ylituomari